

כשרהליקופטרים יפזרו גשם של שקלים

ט. כץ

צינומים: פלאש 90,
שטרסטוק. איור: יוני גרשטיין

זו, אם תרצו, התגשמות 'הצהרת בלפור' האחרונה של בנימין נתניהו: המטרת 6 מיליארד שקלים על אזרחי ישראל. גשם נדבות. צדקה. האם זהו הפתרון למשבר הכלכלי ולהשלכותיו הכואבות? כל הכלכלנים מסכימים שלא. האם זהו צעד נכון, כחלק מ'חבילת' הצעדים למען האזרחים והעסקים המוכים? תלוי את מי שואלים • אז מה בכל זאת ניתן וצריך לעשות לשיפור המצב הכלכלי? מה משלל 'תכניות הממשלה' הוא 'צעד בכיוון הנכון' ומה סתם 'ירייה באפלה' שלא תוביל לשום מקום? • עם ד"ר מיכאל שראל, ראש 'פורום קהלת' לכלכלה ולשעבר הכלכלן הראשי במשרד האוצר, וד"ר אלון אייזנברג מהמחלקה לכלכלה באוניברסיטה העברית

הכסף שיושלך מההליקופטר יאבד את אמון הציבור, ואיתו יתוסף הערך הכלכלי שלו.

הכסף שיושלך מההליקופטר יאבד את אמון הציבור, ואיתו יתוסף הערך הכלכלי שלו. "משום מה, נתניהו וכך מכנים את הדבר הזה 'תוכנית כלכלית'", אומר ל"יחד השבוע" ד"ר מיכאל שראל, ראש פורום קהלת לכלכלה, לשעבר הכלכלן הראשי במשרד האוצר. "אז זו ממש לא תוכנית כלכלית, אלא תכנית סיוע. למעשה, כל המיזמים האחרונים של ראש הממשלה, לא היו תוכניות כלכליות להצלת המשק, אין בהן שום מרכיב שאמור לטפל במשבר הכלכלי הקשה שנקלענו אליו. מדובר ברצף של תוכניות סיוע, וכך צריך לראות אותן".

אימא, אני רעב

בעבר התבטא ברונקי וציין שבמקרה של משבר כלכלי חמור, ניתן לשקול צעד מקורי: פיזור כסף מהליקופטרים, התרגום המעשי של המטאפורה הוא הפקדת הכסף בחשבון הבנק של האזרחים. מדובר בצעד חריג-עמומי ונדיר, שנוקטים בו רק במקרה של משבר כלכלי חריף. למה רק אז? תארו לכם שאחת לשבועיים-שלושה, יופיע נתניהו אל מול פני האומה, ובשיחות ליד האח יבשר על מטט נוסף של הליקופטרים. לפני שתשקעו בחלומות פז על מענקים תדירים כאלה, שיענחו לכם בחשבון הבנק, ראו, שתיבאו בחשבון את התוצאה. אם הצעד הזה יתפוך לתדיר,

ומעולם, 3.3 אחוזים, נכון להיום הוא נוסק אל מעבר ל-20 אחוזים.

כלכלנים מדברים על 'המשק', ונראה שמישהו שכח את האיש שברחוב, את זה שלא נרדם כלילה מחשש שיוקרן אותו מהבית, כי לא שילם שכירות. ואת ההוא שמתקשה להביא אוכל הביתה, ולשלם חשבונות מים וחשמל. "השטיות האלה שאין מה לאכול, זה ממש קשקוש", אמר השר צחי הנגבי (ואנחנו מנועים מלצטט את השפה הנמוכה בה השתמש כבוד השר). מדהים לגלות שגם בעידן של תקשורת ומידע רציף, ישנם אנשים שחיים בסביון תודעתי מבוזר, ואין להם מושג על מה קורה שני מטרים מהם. הם מעולם לא גששו משפחות שסובלות מ'אי ביטחון תזונתי', מושג יפה ומכובד למילים: "אימא, אני רעב".

אורגן "לתת" מדווח שמאז מרץ 2020 גדל מספר הבק" שות לסיוע כמעט פי שניים. מדובר בעשרות אלפי משפחות שהגישו בקשות לקבלת סיוע ברכישת מזון. לפי הערכה של המועצה לביטחון תזונתי, מספר משקי הבית המצויים באי-ביטחון תזונתי עומד על 150 אלף לפחות.

חקלאים מדווחים על גניבות חקלאיות מכמירות לב. לא מדובר בשוד מז'אנר הפשיעה החקלאית, "הקורונה הביאה אנשים לסף של רעב כלכלי", אומר בעצב ח', חקלאי מד-רם הארץ. לדבריו, בחודש האחרון חלה עלייה של מאות

מענקי נתניהו: המתנגדים

האם המהלכים שיום נתניהו, עם פרוץ המשבר, עם שרי האוצר לשעבר והיום, משה כחלון וישראל כץ, הם נכונים וראויים? אין ספק, כל הכלכלנים מסכימים שבמציאות קורונה, אין ברירה אלא להגדיל את הגירעון, אבל השאלה הגדולה, שאלת המיליארדים, היא: עד כמה יש להגדיל

אחוזים בגניבת תפוחי אדמה וגזר משדות בנגב ובדרום הארץ.

"אם אנשים הגיעו למצב שהם גונבים (רח"ל) מוצר בסיסי וזול כמו תפוח אדמה או גזר, זה אומר המון על המצב". חקלאי נוסף סיפר: "בשני מקרים שתפסתי את הג-נבים אלו היו אימא ושני ילדים קטנים שלה. שחררתי אותם עם מה שלקחו. ריחמתי עליהם ולא הזמנתי להם משטרה".

ד"ר שראל: "ללא התשלומים

הללו, היה המובטל מחפש עבודה, גם תמורת שכר נמוך. מה אומר לו המהלך הזה? תישאר בבית, אל תתאמץ, אל תחפש עבודה בקדחתנות, כי אין סיבה"

אותו, במטרה להתניע מנועי צמיחה ולספק רשת ביטחון לאזרחים. נתניהו הלך על אוברדראפט של מאה מיליארד שקל, היו כאלה שתמכו בו, אחרים טענו שמדובר בהפקרות. הכלכלנים חלוקים בדעתם באשר לצעדים בהם נקט נתניהו, נתחיל מהשוללים שלא בוחלים במילים כדי לגנות אותם ולהסביר שהם הרי אסון למשק הישראלי, לדבריהם, כולן מייצרות תמרץ לעובדים לא לעבוד ולמעסיקים לפטר עובדים. ד"ר שראל מגדיר את כולם בכינוי המחמאי: "תור-כניות לכיוון המשק, להפחתת הפעילות, ולעידוד אבטלה. ההיגיון היחיד שיש להן הוא פוליטי, אולי חברתי, אבל ממש לא כלכלי".

הנה ההסבר: קחו למשל את הארכת התשלום המלא של דמי האבטלה עד יוני 2021. הרעיון היה מתן רשת ביטחון לאזרחים, אבל לדעתם של כלכלנים רבים, הוא עלול לדי-רדר את המשק. ד"ר שראל: "ללא התשלומים הללו, היה המובטל מחפש עבודה, גם תמורת שכר נמוך. מה אומר לו המהלך הזה? תישאר בבית, אל תתאמץ, אל תחפש עבודה בקדחתנות, כי אין סיבה".

למה אין סיבה? כי אם תישאר בבית, תרוויח כמעט אותו סכום. הנה החשבון: הממשלה נותנת לך בחינם, בלי לעבוד, 5,000 שקל, והמשכורת שמוצעת לך עכשיו, תמורת יום עבודה בן שמונה שעות, היא 7,000 שקל. קח את הסכום הזה והפחת ממנו עלויות שונות שקשורות בעבודה, כמו תחבורה, ביגוד, שמירה על הילד ועוד. כמה יישאר אחרי הכל? קצת יותר מ-5,000 שקל, בשביל זה יוציאו אותך מהמזגן? לדבריו של ד"ר שראל, הפיצויים הנדיבים לעצמאים גם הם גול עצמי למשק הישראלי. קחו למשל עסקים קטנים שירדו למחזור של 40 אחוזים, הם מקבלים פיצוי כמעט מלא. מה יחשוב בעל עסק שהיקף המחזור שלו ירד 25 אחוזים? הוא יעשה חשבון פשוט, האם כדאי לי לספוג ירי-דה של 25 אחוזים, לחשוך שניים ולהמשיך הלאה בכוח? יתכן שמשתלם יותר לצמצם פעילות לחצי מחזור, לפטר עובדים כי כך ההוצאות יקטנו, להפחית את ההכנסות כמעט במחצית, ועוד לקבל פרט: פיצוי כמעט מלא עד יוני 2021.

הבעיה המרכזית במשבר הנוכחי, היא הפגיעה בצריכה הפרטית. אנשים שלא עובדים לא יכולים להוציא כסף, וגם מי שיש לו, לא יכול לקנות בחנויות וקניונים סגורים. נתניהו הסביר שהתוכניות שלו יגבירו צריכה, "איך יגבירו צריכה?" שואל שראל, "אנשים לא קונים כי אין איפה לקנות. כשאני שים יחזרו לעבודה, הם ייצרו כסף, אותו יוכלו לבזבז. "מתן כסף לאזרחים, היה הגיוני אם המשבר הרפואי היה מאוחר ונהגבלות אותן הטילה הממשלה, היו מתבטלות", מנמק ד"ר שראל. "במצב כזה, אנשים היו מגבירים צריכה, הפעילות במשק הייתה גוברת, ואיתה היו עולים הביקושים, והאבטלה הייתה מתמעטת. אבל נכון להיום, כשהמשק במשבר חמור כל כך, אין שום רציונל מא-חורי הצעדים הללו, סקטורים שלמים סגורים ולא מרצונם, הממשלה היא זו שהטילה מגבלות ושסגרה את התעופה, התחירות, המסעדות ועוד ועוד. אנשים לא צורכים לא כי אין להם כסף, אלא כי אין להם על מה. לצד זה, רבים חוששים לצאת למקומות הומים, בהם הווירוס שוקק ומדביק".

במילים פשוטות, למה לקנות מכונת חדשה, אם הרכב הישן חונק ליד הבית ובין כך אין לאן

הבעיות את כל מה שיש לנו — אני מצפה שהשלב השני של

”אפשר לחלק את מה שצפוי במשבר הקורונה לשני

שלבים“, אמרה פלדמן ל”דה מרקר”. ”הראשון הוא שלב המגיפה, שבו אנו נמצאים כעת. כשהוא ייגמר, נעבור

למשבר כלכלי ירגיל, דומה יותר לזה שהיה ב-2008–2009,

ואז נצטרך לעודד את הביקוש ואת הצריכה. כרגע אי אפשר

לצאת מהבעיות, אבל אם לא נשקיע עכשיו, ונזרוק על הביעות את כל מה שיש לנו — אני מצפה שהשלב השני של כובזנים.

מענקי נתניהו; התומכים

וישנם כלכלנים שחושבים אחרת, והם דווקא תומכים במהלכים של הממשלה. "זה לא הזמן לדאוג לגירעון",

אומרים כלכלנים מובילים. "ברור שאסור להתפור, וכל שקל חשוב. אבל כעת אנחנו בעיצומו של משבר, ולכן נטפל בגירעון אחר כך".

ישאלו היא לא איטליה, לא יוון ובטח לא ונצואלה, היא נכנסה חזקה למשבר, ולכן המצב שונה.

הכלכלנית פרופסור נעמי פלדמן מהאוניברסיטה הע-

ברית, לשעבר כלכלנית בכירה בבנק הפדרלי של ארה"ב,

יעצה לנתניהו לפני המהלכים שנקט. היא חולקת על הבי-

קורת שטוענת שהמהלכים של נתניהו נדיבים מדי, אפילו

בזבזנים.

”אין חולק על כך שבימי שגרה, הרחבת הסיוע והתמיכה

לאזרחים (כמו מענקים שונים והארכת תקופת דמי אבטלה),

הם צעדים שליליים שפוגעים בתמריצים לצאת לעבוד",

אומר ל"יתד השבוע" ד"ר אלון אייזנברג, מהמחלקה לכלכ-

ה באוניברסיטה העברית, ירושלים. "אבל מדובר בתקופת

משבר עולמי, כזה שמדינת ישראל ומדינות רבות בעולם לא

חוו מימיהן. וירוס קורונה הוא גורם שאינו בשליטתנו, הסגר

והמגבלות סוגרים ומשתקים סקטורים שלמים בכלכלה, כך

אצלנו וכך בכל העולם".

העניין הוא שלא רק הסקטורים הספציפיים הם שסוב-

לים, אי אפשר לתחום את הנוקים לתחומי תעופה/ תיירות

ועוד, ולהניח שכל המגזרים האחרים חיים בשובה ונחת.

אפקט קורונה מחלחל לסקטורים האחרים, ופוגע בהם כמו

אבן הנזרקה למים. הלקוחות, הספקים, השכירים, נותני

השירות והכל המעגלים ההורלכים ומתרחבים של הסקטורים

ההם, כולם סופגים את ההלם. תכל"ס, פחות כסף עובר

מיד ליד, הצריכה מצטמצמת והפעילות הכלכלית יורדת.

כתוצאה מכך, ישנה ירידה חדה בהכנסות המדינה ממסים.

בתקופה הזו, שיעור האבטלה מונק, המגנים נזרקים

ממעגל העבודה, והם לא יודעים מהיכן תגיע המשכורת

הבאה. לא מדובר באנשים שגם קודם הילכו לצד הדרך,

אלא בכאלה שהיו גרילים לעבוד וגם התפרנסו בכבוד.

לכאן נכנסים המהלכים האחרונים, של הארכת תקופת

דמי אבטלה, והן המענקים לעצמאיים ולמשקי הבית. לדבריו

של ד"ר אייזנברג, מדובר במהלכים חכמים שמפחיתים את

רמת החרדה, כי כמו שכולנו יודעים, הפחד הוא יועץ רע מאד.

"יש היגיון רב בהארכת מתן דמי אבטלה עד יוני 2021",

אומר ד"ר אייזנברג. "אנשים שמצויים באי ודאות כלכלית,

יש לו פניות לחשב את צעדיו; אולי המעסיק

יחזיר אותי לעבודה בעוד חודשיים, ואולי כדאי לעשות

הסבה מקצועית".

לגלגליה של המהלך האחרון, ייצרו צריכה שתגיע את גלגלי

המשק. איך תגיע, אם 60 אחוזים של התל"ג בישראל מקורו

בצריכה פרטית. שישה מיליארד שקל הם אפילו לא יום אחד

של צריכה. גם אם משפחה תקבל 3,000 שקל, איך הסכום

הזה יגיע את גלגלי המשק?

ד"ר שראל: "הממשלה מפורת כספים להם היא תודקק

אחרי שהכל יעבור. כדאי היה לשמור את הכסף לתקופה

שאחרי המשבר, לסייע למובטלים, להפחתת מיסים, למע-

נקים שיעודדו ביקושים ועוד ועוד. היות שלא מצאנו אוצר

בשום מקום, הרי שהמהלכים בזבזו מאה מיליארד שקל,

שאין לנו אותם. יש כאלה אומרים באופטימיות שנכדינו

ונינינו ישלמו את החובות הללו, אני רוצה להודיע לכם,

אנחנו כמו עצמנו נשלם את החובות האלה".

איך נשלם? או במיסים גבוהים יותר (מע"מ ומס הכנ-

סה), או בפחיתות בשיירותים שהמדינה נותנת לאזרחים. פחות

חינוך ובריאות, פחות תשתיות ורווחה.

והנה נבואת זעם, ד"ר שראל: "כעת האינפלציה נמוכה,

אנחנו יכולים ללוות בקלות, בעלות אשראי נמוכה. אבל

איש לא מבטיח לנו שזה יהיה המצב גם בעוד שנתיים

ושלש. אם הידיעה תעלה, החובות יהיו הרבה יותר יקרים,

ואז לא יהיה מנוס מפעולות קשות, העלאת מיסים, תוכניות

צנע, ואולי, חס וחלילה, נגיע למצב בו הייתה יוון".

מובטל מקיר יזעק. שלטי חוצות בתל אביב

ד"ר אייזנברג: "המענק האוניברסלי

אינו צעד מושלם, אבל כל צעד

כלכלי אחר לא יהיה מושלם.

אם הוא משלים צעדים אחרים,

יש לו יתרונות מוכחים: מהירות

הביצוע, בדרך הזו אתה נותן גם

לאנשים שלא צריכים, אבל אתה

לא מפספס את אלה שזקוקים"

המשבר יהיה ארוך בהרבה, ונסכול זמן רב.

"לעומת זאת, אם נעשו כל שביכולתנו כעת כדי לסייע

לאנשים — אני מצפה שבכל זאת יהיה שלב שני למשבר,

אבל הוא יהיה הרבה יותר קצר. עשוי לא הזמן לחסוך,

אלא להשקיע הרבה - כדי שנגיע למשבר כלכלי רגיל, שאתו

אנחנו יודעים איך להתמודד, פחות או יותר. אם הממשלה

לא תשלם עכשיו, בעתיד נצטרך לשלם הרבה יותר כדי

להתמודד עם הבעיות".

"אין חולק על כך שבימי שגרה, הרחבת הסיוע והתמיכה

לאזרחים (כמו מענקים שונים והארכת תקופת דמי אבטלה),

הם צעדים שליליים שפוגעים בתמריצים לצאת לעבוד",

אומר ל"יתד השבוע" ד"ר אלון אייזנברג, מהמחלקה לכלכ-

ה באוניברסיטה העברית, ירושלים. "אבל מדובר בתקופת

משבר עולמי, כזה שמדינת ישראל ומדינות רבות בעולם לא

חוו מימיהן. וירוס קורונה הוא גורם שאינו בשליטתנו, הסגר

והמגבלות סוגרים ומשתקים סקטורים שלמים בכלכלה, כך

אצלנו וכך בכל העולם".

העניין הוא שלא רק הסקטורים הספציפיים הם שסוב-

לים, אי אפשר לתחום את הנוקים לתחומי תעופה/ תיירות

ועוד, ולהניח שכל המגזרים האחרים חיים בשובה ונחת.

אפקט קורונה מחלחל לסקטורים האחרים, ופוגע בהם כמו

אבן הנזרקה למים. הלקוחות, הספקים, השכירים, נותני

השירות והכל המעגלים ההורלכים ומתרחבים של הסקטורים

ההם, כולם סופגים את ההלם. תכל"ס, פחות כסף עובר

מיד ליד, הצריכה מצטמצמת והפעילות הכלכלית יורדת.

כתוצאה מכך, ישנה ירידה חדה בהכנסות המדינה ממסים.

בתקופה הזו, שיעור האבטלה מונק, המגנים נזרקים

ממעגל העבודה, והם לא יודעים מהיכן תגיע המשכורת

הבאה. לא מדובר באנשים שגם קודם הילכו לצד הדרך,

אלא בכאלה שהיו גרילים לעבוד וגם התפרנסו בכבוד.

לכאן נכנסים המהלכים האחרונים, של הארכת תקופת

דמי אבטלה, והן המענקים לעצמאיים ולמשקי הבית. לדבריו

של ד"ר אייזנברג, מדובר במהלכים חכמים שמפחיתים את

רמת החרדה, כי כמו שכולנו יודעים, הפחד הוא יועץ רע מאד.

"יש היגיון רב בהארכת מתן דמי אבטלה עד יוני 2021",

אומר ד"ר אייזנברג. "אנשים שמצויים באי ודאות כלכלית,

אם אין להם. תמונה עצובה: אוספים את הירקות שנותרו לאחר סגירת השוק ברמלה

עסוקים בכיכוי שריות, והם עלולים לפעול מלחץ ולנקוט

בצעדי ייאוש. כמו הלוואות מסוכנות בשוק האפור, מכירת

נכסים במחירי הפסד ועוד. כשאדם נהנה מרשת ביטחון כל-

כלית, אפילו מצומצמת, הוא מקבל מרווח נשימה. הוא לא

בהול להשיג את הלהם של מחר, ולכן יכול לבנות תוכנית

חיים מסודרת. יש לו פניות לחשב את צעדיו; אולי המעסיק

יחזיר אותי לעבודה בעוד חודשיים, ואולי כדאי לעשות

הסבה מקצועית".

ד"ר אייזנברג מסכים שהתפיסה של "המדינה דואגת

לי", מרדימה ומביאה לסוג של שאננות. הרי המדינה לא

תוכל לדאוג לנצח. אבל הסיוע הזה הוא קריטי בתקופות

משבר חמורות כאלה. יותר מזה, אנשים לא אוהבים לשבת

בבית, והם יוצאים לעבודה לא רק בגלל המשכורת. התוכנית

בונה על זה שאנשים שואפים לשקם את הפעילות שלהם,

וקצת אוויר בריאות, חיזוי להם את האיוון.

אוחו אפקט ישנו גם במענק לעסקים. ישנם עצמאיים

שחודשי הקורונה עשו שמות בעסק הפרטי, ועולמם חשך

בעדם, ממש כך. ההפסדים והייאוש עלולים לגרום לבעל

העסק לנקוט בצעדים לא חכמים ומזיקים. המענקים נותנים

מרווח נשימה ומאפשרים להחזיק את הראש מעל המים.

בתקופה הזו בעל העסק שואל את עצמו שאלות נבונות,

מהם סיכויי ההישירות? האם אפשר לעבור למכירות מר-

איך יוצאים מהבוץ?

טובי הכלכלנים יודעים שעד שלא יהיה חיטון לקורונה,

יעמיק המשבר הכלכלי ויכה מכות כואבות. יחד עם זה,

ברור לכל שישנם צעדים שחובה לנקוט בהם, כדי למזער

את הנוקים. יצאנו לעשות שוק ולקושש מתווים כלכליים

מומלצים.

"אין רעיונות ברורים וחד־משמעיים ליציאה מהירה

מהמשבר", אומר ד"ר אייזנברג, "מדובר בשורה של

רעיונות ששילוב שלהם יכול לעזור ולתמרץ את הכלכלה".

ההמלצה החד־משמעית, חוצת הכלכלנים, היא: הש-

קעה בתשתיות, הן של תחבורה, (כמו מסילות רכבת), הן

של תקשורת ועוד. (כלי קשר לקורונה, השקעה בתשתיות

היא צורך נואש של מדינת ישראל, שנמצאת בפיגור מרשים

לעומת העולם). אבל כמו שאומרים מומחים, השקעה כזו

לא מגדילה את הפעילות בשנה הקרובה, היא ארוכת טווח

ונותנת פירות רק עוד עשר שנים. ומה עכשיו? "אין ספק

שמדינת ישראל חייבת להשקיע בתשתיות", אומר ד"ר אייז-

נברג, "אבל בתקופה כזו, הרבה לפני השקעה בתשתיות,

ישנם צעדים כלכליים עדיפים ודחופים יותר".

כל תוכנית כלכלית, מכל כיוון שתבוא, תכלול עסקת

חבילה עם ההסתדרות, במסגרתה יוקפא השכר ולא תהייה

העלאות שכר. לצד זה, תהיה הפחתת שכר למקבלי המשכר-

רות הגבוהות. אלא שרק המחשבה על מלחמה עם הוועדים

גדולים במשק, גורמת לחלחלה. החשש הוא שפגיעה

בתנאי עבודתם ובשכרם של עובדי המגזר הציבורי, תביא

לגל של שביתות. האם שביתת האחיות תהיה פרומו לשורת

שביתות שתשבית את המשק לחלוטין?

המעניין הוא שהפך על הפוך, דווקא תקופת משבר

היא הזדמנות לבצע מהלכים שקשה להעביר אותם בזמן

שגרה. ד"ר אייזנברג מסכים עם הדברים: "ההסתדרות

דווקא תשתף פעולה עם מיוזמים כאלה, כך היה במשברים

קודמים". למשל, במשבר של 2002–2001, כאשר המשק

התמודד עם מיתון ומספרתה ירדה על סף קריסה,

הממשלה וההסתדרות סיכמו על הורדת שכר זמנית.

נכון, ישראלים רבים לא יאהבו את הרעיון, אבל הר-

ציונל הוא שהעובדים במגזר הציבורי, שהם כ־19 אחוזים

מהשכירים במשק, (708 אלף איש שהם עובדי מדינה) לא

נפגעו מממשנת קורונה. הם לא איבדו את עבודתם, ושכרם

לא הופחת, זאת לעומת מיליון מובטלים וכ־2 מיליון שספגו

ועוד יספגו פגיעה בשכרם.

איך אומרים היום? להיכנס מתחת לאלונקה, נראה שגם

יומם של עובדי המגזר הציבורי יבוא, והם יידרשו לתת את

חלקם. ואין ספק שעסקת החבילה תבטיח שקט תעשייתי

לשנים הקרובות, ללא ההגנות, עיצומים או שביתות.

במספר מדינות בעולם, הצעד הראשון שביצעו

הממשלות היה קיצוץ זמני של 20% מהשכר של שרים,

חברי פרלמנטים ועובדי המגזר הממשלתי והציבורי. הכסף

הזה שימש ליצירת קרן קורונה לסיוע המגזר הפרטי.

כמה מילים על משבר 2002, המורות למשל, לא יאהבו

את שנכתוב בשורות הקרובות. ובכן, ההסכם שהושג ב־

עתו בין שר האוצר, (מוכר לנו קצת, שמו בנימין נתניהו)

להסתדרות, (אז היה המזכ"ל מיודענו עמיר פרץ), לא קיצץ

בשכר העובדים, אלא כפה עליהם לשלם במשך שנתיים

"היטל עידוד צמיחה", כלומר, הורדת שכר.

ה"יטל עידוד צמיחה" היה מס שהוטל על עובדי המגזר

הציבורי לבדם, עובדי ההוראה, מערכת הרפואה הציבורית,

הביטוח הלאומי, ההשכלה הגבוהה והשלטון המקומי. המס

היה פרוגרסיבי, כלומר, אחוז המס מתוך ההכנסה עלה,

ככל שהכנסת העובד עלתה. היו ששילמו 600 שקל, והיו

ששילמו יותר מ־3,000 שקל בחודש. העובדים זעמו, אבל

ההיגיון היה שהמס לא פגע בבעלי העסקים שהם מנועי

הצמיחה של המשק. ללא ספק, התקדים עלול לחזור על

עצמו ולהיקרא "היטל קורונה", ראו הוזהרתם.

הנועזים מבין הכלכלנים, מציעים לגעת בקצבאות. קחו

למשל את קצבאות הזיקנה המשולמות גם לעשירים כקורח.

יש המציעים לשנות את המדיניות מהיסוד, ולשלם קצבאות

זיקנה רק לאזרחים ותיקים שאשכולות 1-4, (אחרי מבחני

הכנסה ורכוש), וכך לחסוך כ־77 אחוזים מהקצבאות.

לצד זה, מדרבנים כלכלנים רבים להעלות את גיל הפרי-

שה ל־70, הן גברים והן נשים, צעד שיחסוך סכומים אדירים

לאוצר המדינה. אבל כמו שאמרנו קודם, הכל תלוי ברצון

הטוב של ההסתדרות.

לא ניכנס לצע